

2
nrc.next

MOEDERVLEKKEN

Grunberg gooit de fictie
hard in je gezicht

PAGINA 6

AFWAS

Waarom blijft eigeel altijd
aan de vaat plakken?

PAGINA 7

HAARWERKER

Leny van Zundert helpt
vrouwen met haaruitval

PAGINA 8

Kapper
bouwt
vliegtuig

Smakkelijk

Het 'restaurant' bij mij om de hoek dat gewoon een snackbar is, wordt gerund door drie Egyptische broers en diverse kinderen. Ze serveren hun frikandellen, kroketten en friet met zichtbare tegengin, ze smijten het nog net niet over de toonbank. „Smakkelijk”, zei een van broers toen hij twee plastic bakjes voor me op een tafeltje zette. Dat ik na het bestellen meteen buiten op het miniterrasje aan de weg was gaan zitten, betekende voor hem extra werk. Hij kon niet nalaten om dat even te zeggen. Ik knikte begrijpend, zelf deed ik ook het liefst zo min mogelijk moeite. Ik begon aan de maaltijd. Er brak een tandje van mijn plastic vork, zo knapperig was de friet. De frikandel was goed op temperatuur, maar na de eerste ferme hap zag ik een grote groene stip tussen het vlees. Met een dienblad met plastic bakjes in de ene hand en De Dochter op de andere arm meldde ik me tussen de wachtenden in de snackbar. De klacht werd afgehandeld door de oudste van de broers, die ons handig mee naar buiten loodste. Hij pakte zichtbaar geïrriteerd de frikandel met twee vingers uit de mayonaise in het plastic

'Is gewoon vlees', zei hij.
'Is groen vlees', zei ik

Ik zag mezelf in de etalageruit, de bleke benen in een korte broek. De zon scheen, stond ik hier nu echt een zinloos gesprek te voeren? Ik sjokte terug naar mijn plastic stoel aan de weg, waar ik verontwaardigd op een veel te hard frietje ging kauwen. Opeens was hij er weer. In zijn hand een nieuw plastic vorkje, service van de zaak. De volgende ochtend zag ik de man weer. Deze keer zat hij in het lichaam van Roger van Bortel die als interim-president-directeur van de Nederlandse Spoorwegen naar het televisieprogramma *Buitenhof* was gekomen om recht te praten wat krom is. Ik noteerde dat NS een fantastisch bedrijf is, dat NS bij de drie beste spoorweg-bedrijven ter wereld hoort, dat hij van het spoor was gaan houden en dat stations 'vindplaatsen van geluk' zijn. In gedachten deed ik wat ik een dag eerder al had moeten doen. Ik pakte hem bij zijn kapseltje en duwde hem heel even met zijn gezicht in het sissende frituurvet. „Dat is niet heet”, zei ik toen hij begon te sputteren.

Marcel van Roosmalen heeft op deze plek een wisselcolumn met Ellen Deckwitz.

Doe-het-zelfers de lucht in

VLIEGEN Vindingrijke Chinezen bouwen hun eigen vliegtuigen en helikopters. In de garage, de tuin of op het balkon.

Door **Christel Don** Foto's **Xiaoxiao Xu**

Toen de Nederlandse fotograaf Xu (1984) voor het eerst Chinese vliegtuigbouwers zag, was ze meteen gefascineerd. „Ik heb veel bewondering voor de Chinese mentaliteit”, zegt ze. „Chinezen proberen er onder moeilijke omstandigheden altijd het beste van te maken.” Xu werd door die mentaliteit gemotiveerd om op zoek te gaan naar deze amateuraeronauten. Ze pakte haar camera in en vertrok naar China. Al snel kwam ze de eerste vliegtuigbouwer op het spoor, kapper Wang Qiang. „Een heel open, enthousiaste man. Van de acht mannen die ik heb geportretteerd, heeft hij misschien wel de sterkste wil om zijn droom uit te laten komen. Terwijl hij ook een gezin te onderhouden heeft. Ik fotografeerde ook zijn zoontje dat een speelgoedvliegtuigje in zijn hand houdt. Hij zei tegen mij: 'Papa kan een vliegtuig bouwen, maar ik bouw later een raket.'”

Xiaoxiao Xu is geboren in Qingtian, in het zuidoosten van China. Op haar veertiende kwam ze naar Nederland, waar haar moeder al een paar jaar woonde. Xu sprak geen woord Nederlands, maar al na één jaar kon ze naar de havo. De wens fotografie te studeren, zo herinnert ze zich, kwam vanuit het niets. Niemand in haar omgeving deed zo iets. Maar toen ze eenmaal op de Fotoacademie in Amsterdam belandde, hoefde ze alleen nog maar haar in-

tuitie te volgen. In 2009 studeerde ze cum laude af. Ze won sindsdien een aantal prijzen en werkt nu aan haar derde fotoboek.

„Mijn familie begrijpt niks van mijn werk. 'Stop met wat je doet, fotograferen is niet goed voor je', zeggen ze vaak. Ze vinden het te zwaar voor mij als vrouw. Met die grote, zware tas.” Xu grinnikt. „Ze hebben liever dat ik trouw en kinderen krijg.”

Het verklaart deels waarom ze zich zo aange-trokken voelt tot de „sprookjesachtige aeronauten” die ondertussen vrienden van haar zijn geworden. Ze appt nog bijna dagelijks met de mannen. „Ik werd snel geaccepteerd. Ik lo-geerde tijdens het fotograferen vaak een paar dagen bij hen thuis. Ik ging mee naar afspraken bij de gemeente, of naar hun schoon-ouders. Ze lieten me helemaal toe in hun le-ven. Misschien omdat ze aanvoelden dat ik snapte waarmee ze bezig waren. Vaak rea-geerde hun omgeving aanvankelijk kritisch en afwijzend. Wat deze mannen doen, staat in schril contrast met de maatschappelijke ver-plichtingen die je in China als man hebt. De zorg voor je vrouw, kinderen en ouders. Deze mannen kiezen hun eigen weg en nemen het risico op een crash op de koop toe.”

Het fotoboek *Aeronautics in The Backyard* van Xiaoxiao Xu wordt in september bij Breda Photo geïllustreerd.

'Mijn vrouw was vaak boos op me'

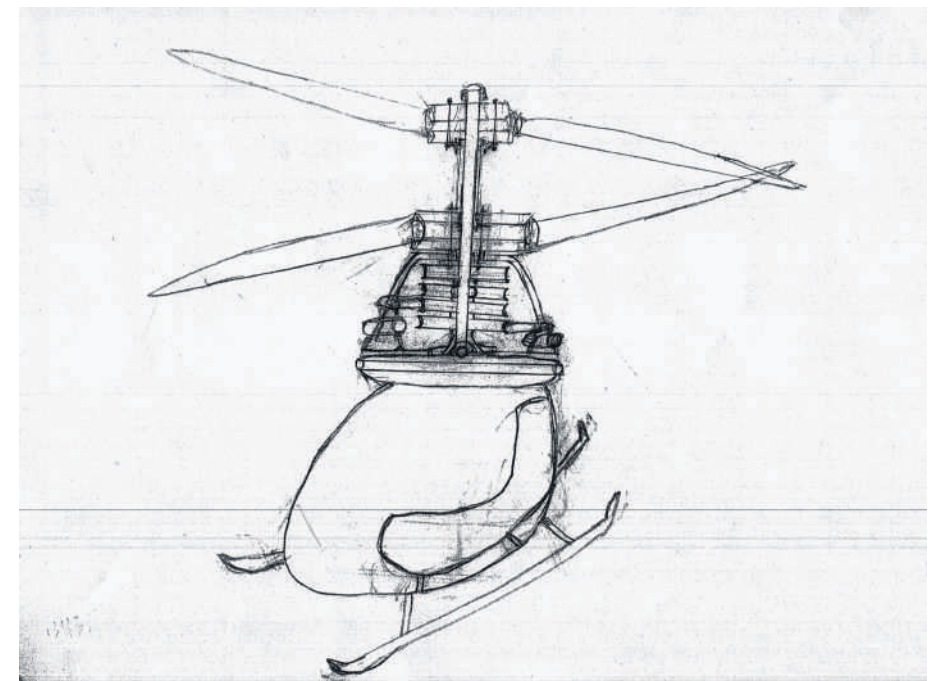
Uitvinder Zhang Dousan (1956)
Model helikopter met aluminium frame
Lengte 5 meter
Investering 500.000 yuan (67.755 euro)

Ik zou nooit een vliegtuig maken dat al bestaat, het moet altijd een eigen ontwerp zijn. Mensen die het niet begrijpen, denken dat ik een idioot ben, want geld verdienen is het belangrijkste in onze maatschappij. Ik geef alleen maar geld uit.”

Dousan geeft bijna iedere Chinese yen die hij verdient uit aan zijn vlieg-hobby. De helft van zijn tijd werkt hij in de bouw, de overige tijd is hij aan het sleutelen aan nieuwe ontwerpen. Dousans bouwwerken zijn misschien wel de meest fantasie-rijke van allemaal. Waar anderen met bestaande

schetsen werken, verzint Dousan iedere keer iets compleet nieuws. Zonder zijn school te hebben afgemaakt. Hij komt uit een arm boerengezin en is al op zijn dertiende aan het werk gegaan. Om toch zijn droom waar te maken, volgt hij vliegtrainingen bij een vliegveld in de buurt.

Op zijn balkon bouwde hij in 1998 zijn eerste vliegtuig. „Mijn vrouw was in die jaren vaak boos op me, omdat ik maaltijden oversloeg. Dan kon ik niet stoppen.” Ondertussen werkt hij alweer aan vliegtuig nummer 5, een helikopter. Bedoeld als reddingshelikopter. In 2008 werd het Wenchuan-district zwaar getroffen door een aardbeving (70.000 mensen stierven, honderdduizenden raakten gewond of waren vermist). Toen de plaatselijke reddingshelikopter crashte, moest het reddings-team per voet naar het rampgebied. Daarom bouwde Dousan nu een nieuwe helikopter die bij een eventuele volgende ramp naar de bossen kan vliegen.

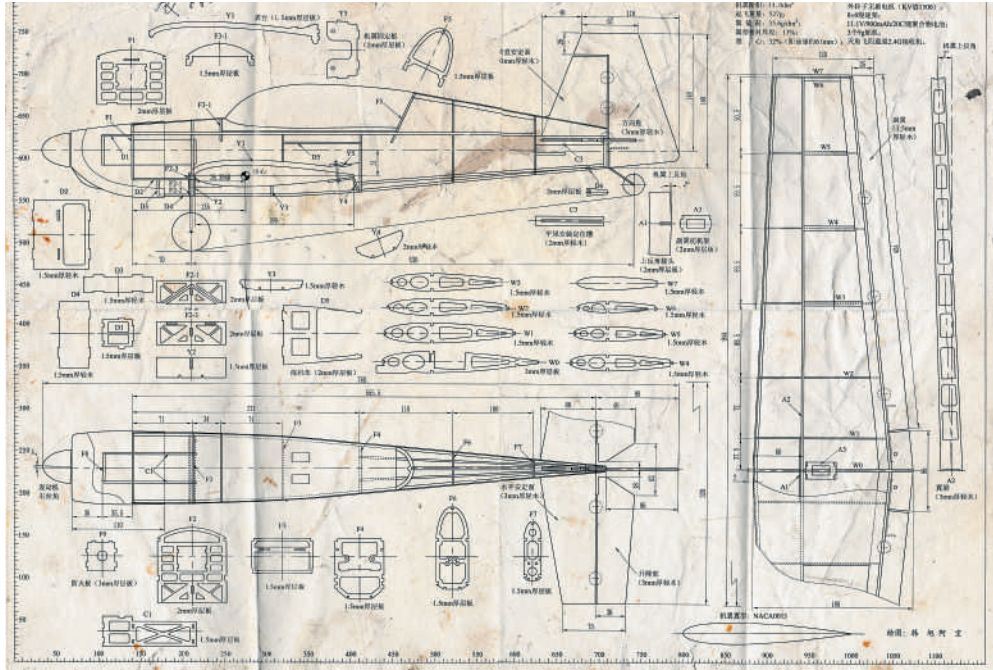
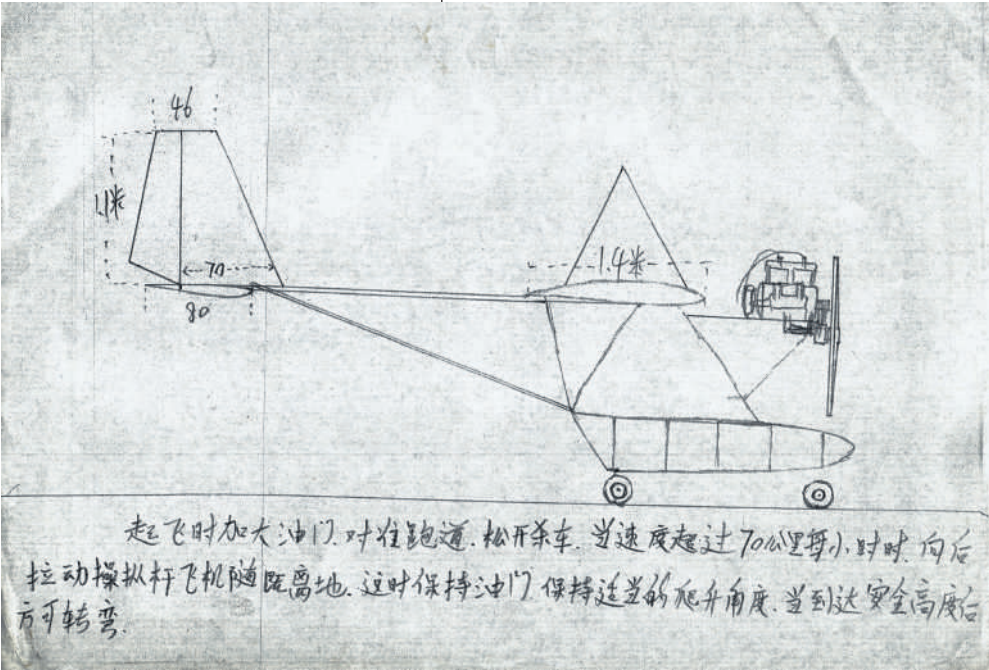

'Ik ben niet gek, ik ben enthousiast'

Uitvinder Jin Shaozhi (1944)
Model Vliegtuig met een stalen frame en aluminium buizen
Lengte 6 meter
Investering 80.000 Chinese yuan, (10.840 euro)

'Het plan is om mijn vliegtuigen steeds beter te maken en door te gaan met vliegen tot ik 90 ben. Steeds hoger, verder en veiliger.'
Al toen Shaozhi een klein jongetje was, droomde hij ervan zelf te kunnen vliegen. Pas na zijn pensioen in 2007 nam hij zijn eerste vlieglessen en begon hij zich te verdiepen in de luchtvaart. Shaozhi bouwde vijf vliegtuigen die hij allemaal airproof kreeg. Toen Shaozhi in 2013 een testvlucht maakte in het vliegtuigje van een collega-amateur, crashte hij. Bijna een maand lag hij in het ziekenhuis. Hij wist van tevoren, zegt hij, dat het een onveilig vliegtuig was, maar had zijn drang ermee te vliegen niet kunnen bedwingen. Hij is niet bang geworden. Na acht maanden rust, ging Shaozhi door met zijn vlieglessen. Hij bekostigt zijn hobby met een kleine kliniek die hij na zijn pensioen opende. Daarnaast draait alles om zijn nieuwe carrière in de luchtvaart. Shaozhi: 'Ik ben niet gek, maar gewoon heel enthousiast.'

Bouwtekeningen van de vliegtuigen van Jin Shaozhi (rechts) en Wang Qiang (links)

'Na iedere crash wordt het veiliger'

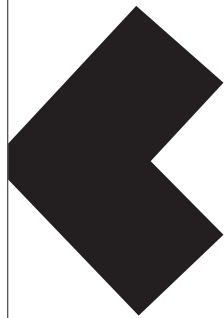
Uitvinder Wang Qiang (1976)
Model Licht vliegtuig met houten propeller. Een open cockpit en stalen frame met aluminium structuur
Lengte 5,6 meter
Investering 35.000 Chinese yuan, (4.742 euro)

'Ik kan niet uitleggen waarom ik zo graag wil vliegen. Misschien is het simpelweg hoe de mens in elkaar zit: we begonnen te paard, gingen fietsen, ontdekten de auto en daarna wilden we de lucht in met een vliegtuig. Het is mijn droom, mijn vreugde. Vliegen is mijn leven.'
Wang Qiang is kapper, net als de rest van zijn familie. Eind jaren negentig raakte hij geïnteresseerd in vliegtuigen. Bij toeval zag hij het tijdschrift *Aero-space Knowledge* bij een kiosk liggen. Voor die tijd kende hij vliegtuigen alleen doordat hij af en toe naar de hemel keek. Hoe langer Qiang naar de details op de foto's keek, hoe meer hij geïntrigeerd raakte. Van de bamboe die in het bos achter zijn huis groeide, bouwde hij kleine modelvliegtuigjes. Al zijn materiaal kwam uit de buurt en kostte hem vrijwel niks. In juli 2005 was zijn eerste echte vliegtuig af en reed hij naar een oud vliegveld voor een testvlucht. Dat bleef niet onopgemerkt. Het was een warme dag en het halve dorp rukte uit om te komen kijken. Die dag kwam Qiang maar twee meter hoog, maar iedereen juichte en het motiveerde hem om door te gaan.
Hij is nu vele vliegtuigen en een aantal lichte ongevallen verder. Ja, hij is wel eens bang, maar ieder ongeluk maakte hem ook zekerder van zijn zaak. Qiang: „Na iedere crash verbeter ik het model en wordt het veiliger.” Al verkoopt hij regelmatig een vliegtuig met winst, in de tijd dat hij bouwt, is er geen inkomen. De droom om ervan te kunnen leven, is dus nog niet uitgekomen. „Als ik straks nog professioneler ben, ga ik workshops geven aan amateurbouwers. Samen kunnen we ervoor zorgen dat onze vlieg hobby overal in het land tot bloei komt.”

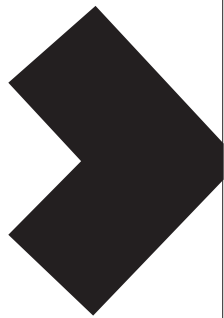

FOTO VAN DE WEEK

Arjen van Veelen schrijft wekelijks over een nieuwsfoto. Vandaag: over het diepe verlangen naar stunts.

PREVIOUS

NEXT

Waarom we van underdogs houden (vooral als ze winnen)

Als of ze een ruimteschip zien landen vol goedaardige buitenaardse wezens. Vol hoop, maar ook perplex, nog niet gerust op de goede afloop. Zo kijken deze fans van Leicester City omhoog naar het voetbalscherm.
Bijna, bijna zijn ze kampioen. Voor het eerst sinds 1894. De kans daarop was 1 op 5.000, aan het begin van het seizoen.
De vrouw op de voorgrond legt haar hand op haar hart. Alsof ze een flauwte wil bezweren, alsof ze zucht van verlangen naar deze stunt.
Het wonder kwam. Het kleine clubje versloeg de steenrijke rivalen als Chelsea of Manchester United. De grootste verrassing op sportgebied van deze eeuw.
Ik kan geen enkele speler van Leicester opnoemen, toch steunde ook ik de club sinds een paar weken. En gun ik deze supporters van harte hun prijs. Waarom?
Omdat mensen houden van underdogs, het effect is wetenschappelijk bewezen. Voorbeeld: team A speelt nacompetitie tegen team B. Team A is de torenhoge favoriet. Voor wie ben je? 'Voor team B', zegt ruim 80 procent. Dat bleek uit onderzoek van Bowling Green State University.
Bizar is dat, we houden van de waarschijnlijke verliezers. Waarom eigenlijk? Die vraag stelt Daniel Engber in het artikel 'Why do we love a loser?' in tijdschrift *Slate* (daar komt het onderzoeksvoorbeeld ook uit). Misschien omdat de meeste mensen zelf underdogs zijn? En dus sympathie hebben voor andere

verliezers? Nee, niet per se.
Winnen is extra leuk als je niks verwacht
Een van de verklaringen luidt: als je een underdog steunt, valt het altijd mee. Want als je verliest, is het niet erg, daar ging je al van uit. Als je daarentegen wint, is het extra leuk, want onverwacht. Kortom, het is een rationele keuze, een kwestie van kansberekening, om underdogs te steunen.
Daarom zijn er zoveel supporters van Feyenoord. Dat is een club waarvan de supporters er van uit gaan dat ze moeten lijden. En dus vieren ze daar elk prijsje als een meevaller, als een wereldkampioenschap.
Feyenoord-fans zijn niet zelfkastijdend en lijdzaam, zoals vaak gedacht, maar heel calculerend. En tegelijk ook romantisch, want, zoals de dichter J.C. Bloem constateerde: 'alles is veel voor wie niet veel verwacht'.
Maar mensen kiezen ook graag voor winnaars, toch? Klopt, althans, je hebt het bandwagon-effect. Dat is dat je last minute aan boord gaat van het winnende team, pas als je bijna zeker weet dat ze gaan winnen. Ook dat is een kwestie van calculeren, van risico minimaliseren.
De afgelopen weken stond Leicester al bovenaan. Het was een winnende underdog. De club combineerde dus de aantrekkingskracht van een underdog met de glans van een aankomende winnaar. Vandaar dat de club er wereldwijd opeens zoveel fans bij kreeg: maximaal kans op geluk, minimaal risico op teleurstelling.

Maar zien we op de foto dan gezichten vol kansberekening? Nee, we zien veel meer. We zien iets buitenaards. Calculatie is niet de sluitende verklaring voor onze liefde voor gedoodverfde verliezers.
We gunnen het de underdog ook meer, omdat we houden van een team dat het niet op een presenteerblaadje krijgt, en hard moet werken, schrijft Engber. Dat is de gunfactor. Omgekeerd is er zelden enthousiasme voor een gedoodverfde winnaar - zie bijvoorbeeld Hillary Clinton.

Ik kan geen enkele speler van Leicester opnoemen, toch steunde ook ik de club

mogelijk is.
Het kampioenschap van Leicester City is zo'n stunt. Het zou theoretisch best kunnen dat het op louter toeval berust, zoals Michiel de Hoog en Sander IJtsma van *de Correspondent* overtuigend analyseerden. Maar dan nog. Het maakt een einde aan een 'natuurwet' dat alleen de rijkste clubs kampioen kunnen worden.
Er stond meer op het spel
Als Leicester kampioen kan worden, dan kunnen we meer wetten aan onze laars lapen. Dan kunnen we wellicht vliegen, eeuwig leven, et cetera. Er stond kortom meer op het spel dan voetbal.
De vrouwelijke fan op de voorgrond deed me in de verte denken aan een andere vrouw die verwachtingsvol omhoog kijkt. Ze werd een paar maanden geleden gefotografeerd tijdens een bijeenkomst van presidentskandidaat Donald Trump.
Net als Leicester City, was Donald Trump aan het begin van het 'seizoen' een underdog. Vrijwel niemand van de zogenaamde kenners en Amerika-deskundigen dacht dat hij een schijn van kans maakte. En nu! Knijp eens in m'n arm, hij kan zomaar president worden.
Trump is ook een underdog die aan het winnen is. Dubbel aantrekkelijk. Soms betrap ik mijzelf er op dat ik hoop dat hij president wordt. Niet omdat ik achter zijn standpunten sta, en een jaar geleden wist ik nauwelijks wie hij was; maar omdat mensen nu eenmaal een diep verlangen hebben naar stunts.